Готовність дитини до школи

Одні вважають, що потрібно починати готувати малюка з трьох років, інші – за рік до вступу до школи. Але взагалі-то усе дошкільне життя дитини – це і є підготовка до школи. Найголовніше – не впадати в крайності. Не перестаратися із заняттями, викликавши заздалегідь відразу до вчення. Але і не пускати усе на самоплив, сподіваючись, наприклад, на вихователя дитячого саду.

Оцінити розвиток майбутнього першокласника можна самим. Спеціальні тести цілком доступні, але одна окремо взята методика не дозволяє повністю оцінити усі сторони розвитку дитини. Та все ж така перевірка покаже, над чим варто ще попрацювати.

Дитину вважають неготовою до школи, якщо вона:

- налаштована виключно на гру;
- недостатньо самостійна;
- надмірно збудлива, імпульсивна, некерована;
- не уміє зосередитися на завданні, зрозуміти словесну інструкцію;
- мало знає про навколишній світ, не може порівняти предмети, не може назвати узагальнювальне слово для групи знайомих предметів та ін.;
- має серйозні порушення мовного розвитку;
- не уміє спілкуватися з однолітками;
- не хоче контактувати з дорослими або, навпаки, занадто розв’язна.

Зазвичай, коли говорять про “шкільну” готовність малюка, мають на увазі головним чином його інтелектуальний розвиток. Але є ще одна, не менш важлива сторона. І пов’язана вона з психологічною підготовкою дитини. Ось на які моменти варто звернути увагу.

- Важливо, щоб до школи у дитини був досить різноманітний досвід спілкування з незнайомими людьми – і дорослими і дітьми. Давайте малюкові можливість попрактикувати у встановленні нових контактів. Це може відбуватися в поліклініці, на дитячому майданчику, в магазині.
- Деякі діти губляться, не маючи навички “виживання в натовпі” (зайдіть у будь-яку школу на перерві). В якості тренування час від часу можна узяти сина або дочку на великий розважальний захід, відвідати з ним вокзал, проїхатися в громадському транспорті.
- Не секрет, що не завжди оточення доброзичливе і повне розуміння. Учіть дитину не розгублюватися, коли тебе критикують або – дитячий варіант – дратують. Готуйте її до того, що в школі вона може зіткнутися і з негативними оцінками своєї роботи. Тобто, удома важливо мати досвід і похвали, і осуд. Головне, щоб малюк розумів: критикуючи його, ви даєте оцінку не його особі в цілому, а конкретному вчинку. Прекрасно, якщо вироблена досить стійка позитивна самооцінка. Тоді на зауваження або на не занадто високу оцінку учителя дитина не образиться, а постарається щось змінити.

- Важливо для дитини уміти висловлювати свої потреби. Удома оточення розуміє його з півслова або за виразом обличчя. Не варто чекати того ж від учителя або однокласників. Просіть малюка повідомляти про свої бажання словами, по можливості організовуйте такі ситуації, коли йому треба попросити про допомогу незнайомого дорослого або дитину.
- У школі малюк нерідко потраплятиме в ситуації порівняння з однолітками. Значить, варто ще до школи постежити за ним в іграх, що включають момент змагання, конкуренцію дітей. Як він реагує на успіх інших, на свої невдачі і тому подібні ситуації?
- Старайтеся, щоб дитина звикала працювати самостійно, не вимагала постійної уваги і заохочення з боку дорослого. Адже на уроці учитель навряд чи зможе приділити кожному однакову увагу. Поступово переставайте хвалити дитину за кожен крок в роботі – хваліть за готовий результат.
- Привчайте малюка спокійно сидіти і працювати впродовж певного часу. Включайте в розпорядок дня найрізноманітніші заняття, чергуючи спокійну роботу за столом з рухливими іграми. Особливо це важливо для збудливої, рухливої дитини. Поступово вона звикне до того, що вищати і носитися можна в певний, "шумний" час. Тоді буде здатна і в школі дочекатися перерви.
- З перших днів ваш першокласник почуватиме себе упевнено, якщо заздалегідь прищепити йому елементарні навички роботи на уроці. Наприклад, навчите правильно тримати олівець, орієнтуватися на сторінці зошита або книги, уважно слухати інструкцію і виконувати її, відлічувати потрібну кількість клітинок і т. д. – Варто пам'ятати ось ще про що. При вступі до загальноосвітньої школи дитина не зобов'язана уміти читати, писати або рахувати. Та все ж новий важливий період у своєму житті краще розпочинати з відчуття "Я можу робити ось це і це", чим з відчуття "Я не умію нічого, що уміють інші діти".

В СКІЛЬКИ Ж РОКІВ ПОТРІБНО ВІДДАВАТИ ДИТИНУ ДО ШКОЛИ?

Проблема готовності дитини до школи існувала, мабуть, завжди. Її намагаються. розв'язати вчені всіх країн. То в якому з ж віці краще йти до школи? Методи навчання вдосконалюють, сучасні діти розвиваються швидше… Може, не варто засиджуватися вдома – нехай краще йдуть навчатися раніше? Але, з іншого боку, якщо маленька дитина не готова, то чи не стане систематичне навчання занадто важким і чи не зашкодить здоров'ю? Адже діти, не готові до систематичного навчання, важче й довше пристосовуються до школи, у них частіше виникають негаразди в навчанні. Серед них значно більше тих, хто не встигає за програмою не тільки в початковій школі, а й у старших класах. Звідси й проблеми зі здоров'ям найперше – нервово-психічні порушення.

Уже наприкінці дошкільного віку в дитини формується бажання перейти до значущої діяльності, що стає передумовою, готовності до навчання.

Почувши від педагогів, що необхідними умовами готовності до школи є знання того і того, батьки у своїх стараннях не знають міри, а можливостей дітей не беруть до уваги. Іноді діти знають усі сузір'я, але не знають, на якій вулиці вони живуть. Важлива прикмета інтелектуальної готовності до школи – не просто розрізнені знання, уявлення про предмети і їхні властивості, а перш за все – вміння бачити зв'язки і закономірності, бажання дитини зрозуміти, що від чого і чому.

Дитину можна і треба вести в школу в тому віці, коли у неї сформувалися три сфери, що показують готовність дитини до школи:

- інтелектуальна. Це дуже важливий показник, пов’язаний з розвитком уявних процесів – здатністю узагальнювати, порівнювати і класифікувати об’єкти, визначати причинно-наслідкові зв’язки і робити висновки.
- мотиваційна. Не можна плутати просте бажання дітей ходити з різноколірним рюкзаком, красивими ручками і пеналом з дійсним прагненням до «серйозних» занять і «відповідальних» рішень.
- сфера довільності, тобто коли дитина сприймає не лише те, що хочеться, але і те, що потрібно, а також уміння наслідувати правила і вказівки дорослого.

Тільки при сукупності цих трьох сфер дитину можна відводити в школу.

ДИТИНА ЙДЕ ДО ШКОЛИ. РАДОЩІ Й ТУРБОТИ

Часто доводиться чути: “Хто ж має готувати дитину до навчання у школі, хто відповідає за успішність у початкових класах – батьки, сім’я, вихователі дитячого садочка, вчителі, школа?” Більшість дошкільнят відвідує дитячі садки або ж підготовчі заняття при школах, ліцеях, гімназіях, і батьки зазвичай сподіваються на те, що дітей до школи підготують вихователі, вчителі. Проте, як показує досвід, жоден найкращий дитячий заклад – ані дитячий садок, ані початкова школа (підготовчі заняття) – не можуть замінити сім’ї, сімейного виховання.

ЯКЩО МАМІ ЦЕ НЕЦІКАВО, ЗНАЧИТЬ НЕ ПОТРІБНО І ДИТИНІ

У дитячому садку та на підготовчих заняттях дітям прищеплюють багато корисних навичок, навчають малювання, усного рахунку, письма і читання. Але якщо заняттями дитини не цікавляться в сім’ї, не надають їм належного значення, не заохочують до старанності, дитина теж починає ставитися до них недбало, не прагне працювати краще, виправляти свої помилки, долати труднощі в роботі.

Деяких дітей така неуважність батьків глибоко ображає, вони замикаються, перестають бути щирими й відвертими. І навпаки, інтерес батьків до справ дошкільнятка надає особливого значення всім досягненням дитини. Допомогу у подоланні перепон, які виникають під час виконання будь-яких завдань, наші діти завжди приймають із подякою – і це сприяє зближенню між батьками та дітьми.

Крок за кроком, проявляючи велике терпіння, йдіть разом зі своєю дитиною далі й далі стежиною знань, і з кожним наступним кроком відчуватимете міцніше підґрунтя. Допомагайте – це основне! І вогник пізнання нового, вогник цікавості, радості й щастя світитиме в дитячих очах…

ЯК ДОПОМОГТИ ДИТИНІ АДАПТУВАТИСЯ ДО ШКОЛИ

Літо швидко минуло, і от настав вересень. Для дитини настає зовсім нове життя, до якого їй доведеться пристосовуватися. Фахівці вважають, що перші місяці в школі – найскладніший час у житті багатьох учнів. Як зробити так, щоб дитина почувалася комфортно в нових умовах, як допомогти адаптуватися?

Якщо ви знаєте, що ваш малюк складно пристосовується до нових умов, то обов'язково візьміть відпустку на пару тижнів. Тоді й адаптація минатиме значно легше: ви зможете раніше забирати дитину після уроків, не залишаючи її у групі продовженого дня і матимете час поговорити з нею про те, що сьогодні було в школі. Спочатку вам доведеться робити з першокласником уроки, а це дуже важливо, адже навчити дитину самоорганізації просто необхідно.

- Про що потрібно запитати дитину в її перший шкільний день?
- Як звати твою вчительку?
- Як звати твого сусіда (сусідку) по парті?
- Що нового ти дізнався сьогодні в школі?
- Що тобі було незрозуміло? (Якщо зможете, то поясніть дитині самі, а якщо ні – не забудьте повідомити про це вчительку.)
- З ким зі своїх однокласників ти вже познайомився? Які уроки у вас були? Чи було тобі цікаво?
- Попросіть дитину переказати стисло те, про що їй розповідали на уроці.
-

ПАМ'ЯТКА ДЛЯ БАТЬКІВ: ПІДГОТОВКА ДИТИНИ ДО ШКОЛИ

Частіше розмовляйте у присутності дитини про школу, шкільне життя. Спрямовуйте дитину на серйозне ставлення до навчання.

1. Не приховуйте труднощів, які чекають малюка у школі, але формуйте у нього впевненість у їх подоланні.
2. Частіше звертайте увагу дитини на її зовнішній вигляд, хороші вчинки школярів. 4. Навчіть сина чи дочку найпростіших навичок самообслуговування (вмиватися, чистити зуби, одягатися, доглядати одяг, акуратно їсти).
3. Привчіть дитину лягати спати та вставати у певний час (лягати спати не пізніше дев'ятої години вечора, вставати о сьомій годині ранку).
4. Заохочуйте малюка до малювання кольоровими олівцями, письма ручкою (написання паличок, кружечків, квадратиків).
5. Прищеплюйте дитині дбайливе ставлення до книжок, олівців, зошитів, фломастерів. Навчіть їх правильно гортати сторінки.
6. Не стримуйте інтерес до навчання, заохочуйте малюка до набуття знань, обміну враженнями від почутого, побаченого.
7. У будь-якій конфліктній ситуації не принижуйте гідності дитини, прагніть заохотити її до самовдосконалення.
8. Завжди прагніть підтримувати вихователя, вчителя, не критикуйте його в присутності дитини.

ОЦІНИТИ ПІДГОТОВЛЕНІСТЬ СВОЄЇ ДИТИНИ ДО ШКОЛИ БАТЬКАМ ДОПОМОЖЕ ТЕСТ «ЧИ ГОТОВА ДИТИНА ДО ШКОЛИ?»

- Чи хоче Ваша дитина йти до школи?
- Чи думає Ваша дитина про те, що у школі вона багато дізнається й навчатися буде цікаво?
- Чи може Ваша дитина самостійно сидіти над якоюсь справою, яка потребує зосередженості впродовж 30 хвилин (наприклад, збирати конструктор)?
- Чи Ваша дитина у присутності незнайомих анітрохи не соромиться?
- Чи вміє Ваша дитина складати розповіді за картинкою не коротші, ніж із п'яти речень?

- Чи може Ваша дитина розповісти напам’ять кілька віршів?
- Чи вміє вона відміняти іменники за числами?
- Чи вміє Ваша дитина читати по складах або цілими словами?
- Чи вміє Ваша дитина рахувати до 10 і назад?
- Чи може вона розв’язувати прості задачі на віднімання й додавання одиниці?
- Чи правильно, що Ваша дитина має тверду руку?
- Чи любить вона малювати і розфарбовувати картинки?
- Чи може Ваша дитина користуватися ножицями і клеєм (наприклад, робити аплікації)?
- Чи може вона зібрати пазли з п’яти частин за хвилину?
- Чи знає дитина назви диких і свійських тварин?
- Чи може вона узагальнювати поняття (наприклад, назвати одним словом овочі: помідори, морква, цибуля)?
- Чи любить Ваша дитина самостійно працювати – малювати, збирати мозаїку тощо?
- Чи може вона розуміти і точно виконувати словесні інструкції?

Кожна позитивна відповідь оцінюється в 1 бал. Результати тестування залежать від кількості позитивних відповідей на запитання тесту. Отже, якщо їх:

15 – 18 – дитина готова йти до школи. Ви не дарма з нею працювали, а шкільні труднощі, якщо і виникнуть, можна легко подолати;

10 – 14 – ви на правильному шляху, дитина багато чого навчилася, а запитання, на які ви відповіли “ні”, підкажуть Вам, над чим іще потрібно попрацювати;

9 і менше – почитайте спеціальну літературу, постарайтеся приділяти більше часу заняттям з дитиною і зверніть увагу на те, чого вона не вміє.

Результати можуть Вас розчарувати. Але пам’ятайте, що всі ми – учні у школі життя. Дитина не народжується першокласником, готовність до школи – це комплекс здібностей, що піддаються корекції. Вправи, завдання, ігри, обрані Вами для розвитку дитини, легко і весело можна виконувати з мамою, татом, бабусею, старшим братом – з усіма, хто має вільний час і бажання навчатися разом з дитиною. Добираючи завдання, зверніть увагу на слабкі місця розвитку дитини.